

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

De wens van Mozes

Och, of al het volk des HEEREN profeten waren, dat de HEERE Zijn Geest over hen gave!
Numeri 11:29b

Eldad en Medad profeteerden niet bij de tent der samenkomst, maar in het leger, in het legerkamp. Er was bevel gegeven dat zeventig mannen uit de oudsten des volks bij de tent der samenkomst zouden komen. Deze zeventig mannen zouden Mozes moeten bijstaan in zijn zware arbeid. Eldad en Medad waren niet bij de tent der samenkomst gekomen. Zij profeteerden in het leger. Dit wordt door een jongeman aan Mozes gemeld. En Jozua zegt: "Mijn heer Mozes, verbied hun". Jozua is bevreesd dat het gezag van Mozes wordt aangetast. Het geeft volgens Jozua geen pas wat Eldad en Medad doen. Indien Mozes eens niet op zijn plaats was geweest dan had hij gezegd: daar zal ik een einde aan maken, ik zal hen het zwijgen opleggen. Maar Mozes mag door genade anders spreken: "Zijt gij voor mij ijverende? Och, of al het volk des HEEREN profeten waren, dat de HEERE Zijn Geest over hen gave!" In deze woorden klinkt een terechtwijzing door voor Jozua. Er klinkt tevens verlangen in door naar pinksteren, verlangen naar de uitstorting van de Heilige Geest. Hier was van de Geest genomen Die op Mozes was. Op pinksteren heeft Hij, Die de meerdere is van Mozes, Zijn Geest uitgestort.

"Och, of al het volk des HEEREN profeten waren."

Deze woorden bevatten een klacht van Mozes over het volk, over de houding van het volk, over hun opstelling. Het volk openbaarde het: terug te willen naar Egypte. Er staat in Numeri 11:5 "Wij gedenken aan de vissen die wij in Egypte om niet aten; aan de komkommers en aan de pompoenen en aan het look en aan de ajuinen en aan het knoflook." Nu

hebben zij alleen manna en roepen om vlees. Terwijl zij deze vreselijk zonde bedrijven maken zij zich druk om de 'overtreding' van Eldad en Medad.

Mozes erkent de vrijmacht Gods. Hij verlangt naar de uitbreiding van het koninkrijk Gods. Hij ziet uit naar de vermeerdering van de Kerk. Hij mag anderen de werking des Geestes gunnen. Hij is mededeelzaam.

Met smart wordt Mozes het gewaar dat velen van het volk Israël de naam des Heeren niet groot maken. Het is zijn hartelijke begeerte dat daar verandering in zal komen. Ook al zou het dan buiten hem omgaan. Als de Heere er maar in wordt grootgemaakt. Dan zal het hem tot blijdschap stemmen. Ook Jozua, en anderen die kritiek hebben op de handelwijze van Eldad en Medad zouden zich moeten verblijden over het werk des Heiligen Geestes. Het gaat niet om de eer van Mozes, maar om de ere Gods.

Wat een kostelijk gestalte bij Mozes. Het is niet erg als hij wat in de schaduw komt te staan, als de Heere maar wordt grootgemaakt.

Mozes zegt: "Dat de Heere Zijn Geest over hen gave." Dat zij bezielde zouden worden door die Geest om God te verheerlijken. Dat zij door die Geest toegerust zouden worden om God groot te maken.

Van nature maakt niemand God groot. De keel van de gevallen mens is een geopend graf gelijk. Er komt niet dan vuiligheid en stank uit. Dat zien wij hier duidelijk aan het murmureren van het volk Israël. Het vlees van Egypte wordt gesteld boven het manna Gods.

Zijn wij nog leugenprofeten? Spreken wij nog ter onere van God? Is er geen groot maken en verheerlijken van Hem? Geen bedoelen van Hem?

Israël heeft de zondige begeerte verkregen. Met het vlees van de kwakkelen nog tussen de tanden worden er

velen gedood. Wat hen overkomt is een beeld van de eeuwige ondergang.

Dat u, onbekeerden, veel de knieën mag buigen en veel mag vragen om de werking des Heiligen Geestes. De Heere wil er om gebeden zijn. Hij kan en wil wonderen doen op het gebed.

Als Gods kind op zijn plaats is verstaat hij de verzuchting van Mozes: "Och, of al het volk des HEEREN profeten waren, dat de HEERE Zijn Geest over hen gave!" Dan is er gunning en mededeelzaamheid. Dan is er diep medelijden met een onbekeerd mens. Mozes mag door genade ijveren voor de Naam des HEEREN. Niet voor eigen naam.

Zo dienen Gods knechten niet voor eigen naam en eer te ijveren, maar voor de Naam en eer des Heeren.

Er zij veel gebed voor hen die de Heere mogen dienen: "Och, of al het volk des HEEREN profeten waren, dat de HEERE Zijn Geest over hen gave!" Och dat men op deez' eerstelingen een rijken oogst van voorspoed zag.

Rijk, hier in beginsel en eenmaal in volkomenheid de Heere te mogen bedoelen. Mag u uitzien naar uitbreiding van het Koninkrijk Gods in de familie, in de gemeente, over het rond der aarde? Het gebed stijge aanhoudend op: "Och, of al het volk des HEEREN profeten waren, dat de HEERE Zijn Geest over hen gave!"

De Almachtige verhoor deze gebeden, tot eer van Zijn Naam, door jongeren en ouderen in de bearbeiding des Heiligen Geestes te doen delen.

Ds. A. van Heteren.

VAN DE ADMINISTRATIE

In de afgelopen weken werd er naast het abonnementsgeld voor € 1.731,- aan giften ontvangen. Tevens ontvingen wij via de Fam. Sommer uit Ancaster Ontario de abonnementsgelden en de giften van de Canadese abonnees voor een bedrag van Can \$ 1.204,-. Voor alle ontvangen giften zeggen wij u hartelijk dank. Uit de administratie blijkt, dat sommige abonnees nog niet hun abonnement voor het jaar 2004 hebben betaald. Graag betaling hiervan op korte termijn, zodat wij ook weer aan onze verplichtingen kunnen voldoen. Bent u uw acceptgirokaart kwijt, dan kunt u ook rechtstreeks betalen op Postbank nr. 704350 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Met vriendelijke groeten, P.J. Boers

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C,

2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

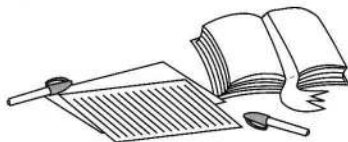
Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 7,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 6 dollar per jaar. Advertenties € 0,35 per mm met een kolombreedte van 6 cm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

VAN DE REDACTIE

Inhoud

In deze aflevering van ons blad hebben we van onze hand een meditatie geplaatst over Numeri 11:29b "De wens van Mozes." Ds. Tanis schrijft een vijfde artikel over prof. L.H. van der Meiden "De toepassing." Ds. P.

den Butter schrijft verder over de Filippenzenbrief. Ds. P. van Zonneveld schrijft een brief aan ouders. Ds. J.M.J. Kieviet vervolgt zijn serie over "Gods beloften". Ds. Hoefnagel verzorgt de vragenrubriek. Ds. P. Roos schrijft over ons kerkverband.

Verschijning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 1 juli verschijnen, dus over twee weken. Copy graag binnen de donderdag een week voor de verschijningsdatum. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

AvH

VOOR WIE ZIJN GODS BELOFTEN? (2)

"Ik wenste nu daarop uw aandacht te vestigen, dat de leer der waarheid, des levens en der gerechtigheid van oudsher in de Gereformeerde Kerk naar het Woord Gods en de prediking der apostelen is beschouwd als een belofte. Ik verzoek daarvoor in het bijzonder uw aandacht. Wat ik u zal mededelen, is oud. Want ik zeg, het is de leer der Gereformeerde Kerk, dus der Christelijke Kerk van alle eeuwen. En toch is het in zo verre nieuw, als het oude door de gewoonte niet meer onze aandacht trekt. Ik zeide: wat wij 'leer' noemen, is belofte uit Gods mond" Deze woorden schreef ooit dr. H.F. Kohlbrugge in zijn verklaring van vraag en antwoord 22 van de Heidelbergse Catechismus (HC). Vorige keer al, in het openingsartikel, constateerden we het belang van het spreken over Gods beloften. Als het Woord van de Heere geen beloften zou bevatten, dan was het Evangelie geen Evangelie. Het hart van het Woord van de Heere is 'belofte'. Maar dat maakt de vraag wel dringend: voor wie zijn ze, die beloften van de Heere? Op wie zijn ze gericht? Dat is dan ook de vraag boven deze serie artikelen. Een vraag waarop we antwoord zoeken.

In dit tweede artikel wil ik met u eerst het antwoord uit onze confessie beluisteren. Uit de drie formulieren van enigheid dus, die samen de belijdenis van de kerken der reformatie in ons land vormen. Ik heb eenvoudig in de concordantie van de belijdenisgeschriften het woord 'belofte(n)' opgezocht, alsmede de diverse vervoegingen van de werkwoorden 'beloven' en 'toezeggen'. Daarna heb ik de diverse plaatsen opgezocht en een

antwoord gezocht op de vraag op wie de beloften van de Heere daar worden toegepast. Ofwel: voor wie ze zijn. Ik hoopte, voorzover ik al niet het tegendeel wist, dat ik u aan de hand van mijn bevindingen een eenduidige en heldere voorstelling kon geven. Zodat we in ieder geval wisten hoe onze vaders hierover spraken. Het resultaat is echter iets gecompliceerder. Maar wel belangrijk om kennis van te nemen. En om van hieruit in de verdere artikelen lijnen te trekken.

... voor de uitverkorenen

Ik begin met het laatste artikel van de Nederlandse Geloofsbelijdenis (NGB): over het laatste oordeel. Op de jongste dag zal de Heere Jezus Christus komen uit de hemel. Dan zal Hij allen oordelen, levenden en doden. Het is de dag waarop *"het getal der uitverkorenen vervuld zal zijn."* De vijanden zullen weggedaan worden. *"Daarentegen, de gelovigen en uitverkorenen zullen gekroond worden met heerlijkheid en eer."* Het slot van artikel 37 is indrukwekkend: *"Daarom verwachten wij die dag met een groot verlangen, om ten volle te genieten de beloften Gods..."* Hier komen dus de beloften Gods ter sprake. De vraag luidt: wie zullen ze genieten?, voor wie zijn ze? In het geheel van artikel 37 is het antwoord: de uitverkorenen. Zij en geen anderen!

Ook in de Dordtse Leerregels (DL) zijn passages te vinden waar de beloften van de Heere heel direct worden gericht op Gods uitverkorenen. Bijvoorbeeld in hoofdstuk V, de §§ 8 - 10. Daar gaat het over de bewaring van de uitverkorenen (!) tot de zaligheid. In dat verband wordt beleden

dat de raad van God niet veranderd, noch Zijn belofte verbroken kan worden. De verzekerdheid van de goddelijke bewaring ontvangen de uitverkorenen uit het geloof aan de beloften Gods. *"Zo de uitverkorenen (!) Gods deze vaste troost niet hadden (...), zo zouden ze ellendigste van alle mensen zijn."*

Voor wie zijn Gods beloften? Het antwoord van onze belijdenis is in ieder geval: voor de uitverkorenen. Maar dat is niet het enige antwoord.

... voor de begenadigden

Ik blijf voorlopig nog even bij de Leerregels van Dordt. Opnieuw in hoofdstuk V. Nu § 14. Daar gaat het over degenen in wie de Heere het werk van Zijn genade geopenbaard heeft. Althans, Hij heeft daarmee in hen een begin gemaakt. En daarbij komen ook Gods beloften ter sprake: *"Gelijk het God nu liefd heeft dit Zijn werk der genade door de prediking des Evangelies in ons te beginnen, also bewaart, achtervolgt en volbrengt Hij het door het horen, lezen en overleggen daarvan, mitsgaders door vermaningen, bedreigingen, beloften..."* De beloften van de Heere zijn dus instrumenten in Zijn hand om de door Hem begenadigde zondaren bij de verkregen verlossing te bewaren en Zijn werk in hun leven te volbrengen. De beloften Gods dus – bestemd en van betekenis voor diegenen die Hij begenadigde.

Iets dergelijks lezen we in de HC, antwoord 66. Dat is in het verband van de vraag wat sacramenten zijn. Het zijn *"heilige, zichtbare waartekenen en zegelen, van God ingezet, opdat Hij ons door het gebruik daarvan de belofte des Evangelies des te beter te verstaan geve en verzegele..."* De sacramenten dienen dus om Gods beloften te betekenen en te verzegelen. Opdat door het gebruik van de sacramenten het geloof versterkt zal worden. En het zich meer en meer op de beloften van het Evangelie richten zal. Voor wie zijn die beloften? In dit verband ongetwijfeld voor hen die in beginsel de genadegave van het geloof ontvingen. Zij, die ervaren dat hun geloof nog zo zwak is. Maar wier geloof door het gebruik van de sacramenten des te hechter op het fundament van Gods beloften zal worden gegrond. Voor wie zijn Gods beloften? Het antwoord van onze belijdenis is: voor de door de Heere begenadigden.

... voor de gelovigen

Een volgend antwoord hangt nauw samen met het vorige. Met enig recht zou kunnen worden gezegd dat dit antwoord het meest in onze belijdenisgeschriften is terug te vinden: Gods beloften zijn voor de gelovigen. Het is een bekend woord van Hugo Binning: *"Voor wie zijn Gods beloften? Voor hen die ze aannemen."* We vinden ze trouwens ook bij Kohlbrugge: *"Een christen gelooft Gods belofte."*

Ik begin nog eens bij de DL. Onze Dordtse vaders spraken heel ruim over het adres van Gods beloften. Op meer dan één plaats in de Leerregels. Wat te denken van hoofdstuk II, § 5: *"Voorts is de belofte des Evangelies, dat een iegelijk die in de gekruisigde Christus gelooft, niet verderve maar het eeuwige leven hebbe..."* Een iegelijk die gelooft! Dat herinnert aan Christus' woord tot Nicodemus. *"Wie het gelooft, die heeft het!"*, zei ook Luther al. Welnu, zo spraken ook onze vaders. Een iegelijk die gelooft! Voor hen zijn Gods beloften. In hoofdstuk III/IV, § 8 komt het terug. Het is de Heere ernst met Zijn Woord, zeiden ze in Dordt. De Heere veinst niet. *"Hij belooft ook met ernst allen, die tot Hem komen en geloven, de rust der zielen en het eeuwige leven!"* Het bezit van de belofte Gods is dus gebonden aan het geloven, aan het Zich vastklemmen aan het Woord des Heeren. Buiten het waarachtige geloof zal het mijn deel niet zijn.

Dezelfde vaders wijzen erop dat er een vaste troost is in de leer van de volharding der heiligen. Waarin ligt die troost? In de zeer standvastige beloften Gods. En voor wie zijn ze? *"... de vaste troost der ware gelovigen..."* [Verwerping der dwalingen, V, § 5].

Veel fragmenten uit onze belijdenis zouden hier geciteerd kunnen worden om te kunnen aangeven dat de vaders van de Reformatie de beloften van Gods Woord bestemden voor hen die ze geloven. Dat geldt vooral als ze spreken over de waarde van de sacramenten. Trouwens ook als het gaat over dat andere genademiddel: de prediking van het Woord. Daarvan één voorbeeld. Hoe zal door de prediking van het Evangelie het hemelrijk worden ontsloten? Dan wijst de HC op de verkondiging *"dat hun, zo dikwijls als zij de beloften des Evangelies met een waar geloof (!) aannemen, waarachtig al hun zonden (...) vergeven zijn"* [antwoord 84]. Dat is de openlijke betuiging van

Godswege: wie het Evangelie van Gods genade waarachtig gelooft, die zal door genade delen in Gods beloften van vergeving, verzoening en verlossing. Om Christus' wil.

... voor onwaardigen

Onze belijdenis brengt echter nog een verdieping aan in het antwoord op de vraag voor wie Gods beloften zijn. Ze zijn niet voor rechthebbende mensen, niet voor mensen met allerlei geestelijke kwaliteiten, niet voor hen die zich bij de Heere kunnen laten voorstaan op wat dan ook. De HC zegt het zo – als gesproken wordt over het gebed dat de Heere aangenaam is. Tot een waar gebed behoort *"dat wij onze nood en ellendigheid recht en grondig kennen, opdat wij ons voor het aangezicht Zijner majesteit verootmoedigen."* Vervolgens wordt gezegd dat de Heere zo'n gebed, *"niettegenstaande wij zulks onwaardig zijn (...)* zekerlijk wil verhoren, gelijk Hij ons in Zijn Woord beloofd heeft." De belofte van gebedsverhooring is voor diegenen die Zich voor de hoge God verootmoedigen. Vanwege hun onwaardigheid. Zij die geen rechten hebben. Gods belofte geldt: *"Wie klopt, zal worden opengedaan!"*

In het eerste hoofdstuk van de DL treffen we dezelfde gedachte aan. In die ontroerende pastorale paragraaf 16. Waar troost geboden wordt aan de vreesachtigen, aan de zwakken in het geloof en aan hen die de Heere zoeken in hun zielsverdriet. Tot twee keer toe wordt juist daar gewezen op de belovende Heere in Zijn Woord. Op de genademiddelen wordt gewezen *"door welke God beloofd heeft deze dingen in ons te werken (...), aangezien de barmhartige God beloofd heeft dat Hij de rokende vlaswiek niet zal uitblussen..."*

Voor wie zijn Gods beloften? Voor de onwaardigen in eigen waarneming, die zich voor de Heere verootmoedigen. En die de zaligheid buiten zichzelf zoeken. Maar nog is hiermee niet alles gezegd.

... voor allen en een ieder

Eerder citeerde ik uit DL, hoofdstuk II, § 5. Waar de belofte van het Evangelie omschreven wordt met een verwijzing naar Johannes 3, *"dat een iegelijk die in de gekruisigde Christus gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe."* Die paragraaf gaat nog verder: *"... welke belofte aan alle volken en mensen (...) zonder onderscheid moet verkondigd en*

voorgesteld worden, met bevel van bekering en geloof." Overal waarheen de Heere Zijn Evangelie zendt, moet de belofte van het Evangelie gepredikt worden, met bevel van bekering en geloof. Aan wie? Het antwoord luidt: aan wie dan ook! Onbepaald. Zonder onderscheid. – Dat zeiden de vaders in Dordt. Zij meenden: de prediking van de beloften van het Evangelie is niet aan enige beperking vooraf gebonden.

Met de prediking van Zijn beloften is de Heere Zelf al begonnen, zegt Guido de Brès in artikel 17 van de NGB. Aan wie is de moederbelofte gepredikt? Aan de verloren mens als zodanig, de mens die zich *"in de lichamelijke en geestelijke dood geworpen (had), die zich geheel ellendig gemaakt had."* De Heere heeft *"hem getroost, belovende hem Zijn Zoon te geven."* Hier blijkt: aan de verkondiging van Gods beloften gaat geen enkele gestalte van de mens vooraf – althans niet als voorwaarde – dan alleen zijn natuurlijke wanstaltigheid!

Zelfs wijzen de Dordtse vaders erop (DL, hoofdstuk III/IV, § 9) dat aan zondaren, van wie uiteindelijk blijkt dat ze, *"door de bediening des Evangelies geroepen zijnde, niet komen en niet bekeerd worden"* dat Christus hun door het Evangelie wordt aangeboden. Zo ver zelfs gaat het belovende spreken van de Heere in de verkondiging van Zijn Woord. Zelfs verworpenen wordt Christus aan het hart gelegd. Opdat zij niet te verontschuldigen zijn!

... voor de kinderen der gemeente

Waarom dopen wij de jonge kinderen? Omdat aan hen de beloften van Gods genade toekomen. Daar wijzen heel nadrukkelijk onze belijdenisgeschriften op. *"Zal men ook de jonge kinderen dopen?"* Ongetwijfeld!, zegt de HC. Want aan hen wordt, niet minder dan aan de volwassenen,

"door Christus' bloed de verlossing van de zonden en de Heilige Geest beloofd" [antwoord 74]. In de NGB, artikel 34, lezen we het niet anders. Ook daar lezen we over *"de beloften die onze kinderen gedaan zijn..."* Voor wie zijn Gods beloften? *"U komt de belofte toe en uw kinderen..."* [Hand. 2].

Tot zover een kort overzicht van de antwoorden die we in onze belijdenisgeschriften vinden, als we daar een antwoord zoeken op de vraag voor wie Gods beloften zijn. Ik heb geprobeerd die antwoorden naast elkaar te zetten. Bij elkaar levert het misschien wel een verwarrend beeld op. Het lijkt wel alsof onze belijdenis zich tegensprekt op dit punt... Hoe zit het nu? Als het één waar is, kan toch niet tegelijkertijd ook het andere waar zijn?, zegt menigeen. Dat staat nog te bezien. In onze vervolgartikelen zullen we ons moeten afvragen, wat we precies bedoelen als we deze vraag stellen: voor wie zijn Gods beloften?

Voor dit keer sluit ik af met een woord, opnieuw van Kohlbrugge. Het is het vervolg van dat waarmee ik dit artikel begon. *"Wat wij 'leer' noemen, is belofte uit Gods mond. Wie in Hem gelooft, is rechtvaardig! In Hem is vergeving der zonden, kwijtschelding en rechtvaardiging van al hetgeen, waarvan wij door de Wet van Mozes niet gerechtvaardigd kunnen worden. Dat is belofte, ik herhaal het: belofte! Doch niet een belofte, die gegrond is op onze werken, op onze verdienste. Niet zulk één die zegt: 'Als gij dit of dat hebt gedaan, dan zult gij dit of dat hebben', maar het is een belofte voor het ganse leven tegen onze grote dood. Een belofte in onze vreselijke armoede en hulpeloosheid, dat God de Heere voorzien zal in al onze noden en behoeften."*

Ds. J.M.J. Kieviet

Filippenzen oproept tot een godzalige navolging. Juist in verband met de manier waarop de antinomianen hun leven inrichten en de verleiding om hen daarin te volgen stelt de apostel zichzelf en anderen, die net als hij zijn, tot een voorbeeld ter navolging. Daar gaan we ons dan nu op concentreren.

Mede-navolgers

Weest mede mijn navolgers. Zoiets schrijft Paulus wel vaker. Bijvoorbeeld aan de Corinthiërs in 1 Cor. 11:1. Alleen, hier zegt hij het iets anders. Letterlijk vertaald zegt hij: Weest mijn mede-navolgers; co-navolgers. Waarom zegt hij het zo?

We hebben al eerder het sterke vermoeden uitgesproken, dat er in Filippi best wel wat spanningen waren in de gemeente. Dat is af te leiden uit de aansporing om in één geest te staan en met één gemoed te strijden (1:27), of de aansporing om eensgezind te zijn, dezelfde liefde te hebben, van één gemoed en van één gevoelen te zijn (2:2). Kennelijk ontbrak er op dat punt het een en ander. Daarom spoort de apostel nu niet aan tot individuele navolging; navolging door ieder persoonlijk. Nee, die navolging zou hij graag bij allemaal zien, als iets wat gemeenschappelijk wordt nagejaagd, opdat ook daarin hun eensgezindheid tot uitdrukking zou komen. Vandaar de benaming 'mede-navolgers'.

Klinkt dat niet knap arrogant? Wie kan nu zeggen dat anderen hem maar moeten navolgen, imiteren? Staat Paulus niet een beetje hoog met zichzelf? Dat laatste in ieder geval niet. Dat is ons wel genoegzaam gebleken toen we vs. 12 lazen. Nee, Paulus is niet van gedachte dat hij een volmaakt mens is, die het daarom waard is om nagevolgd te worden. Wat hij bedoelt te zeggen is dat hij in opechtheid voor Gods aangezicht zoekt te leven en in heel zijn levensstijl zoekt te laten zien dat hij onder de beheersing van Gods genade staat. En dat in tegenstelling tot de levensstijl van de antinomianen of libertijnen waartegen hij waarschuwt. Paulus is er van overtuigd, dat hij niet is zoals zij.

Aan de Thessalonicenzen heeft Paulus iets soortgelijks geschreven: *Gij zijt getuigen en God, hoe heilig en rechtvaardig en onberispelijk wij u, die gelooft, geweest zijn* (1 Thess. 2:10). Gods genade heeft dit tot

PAULUS EN DE FILIPPENZEN - 43

Weest mede mijn navolgers, broeders, en merkt op degenen die also wandelen, gelijk gij ons tot een voorbeeld hebt

(Fil. 3:17).

Toen we de vorige keer een stukje uit de Filippenzen-brief lazen, stonden we stil bij de verzen 18 en 19 van

hoofdstuk 3. Daar lazen we dat Paulus een ernstige waarschuwing liet horen tegen de antinomianen en hun verderfelijke leer. Voorafgaande aan die waarschuwing staat echter vers 17. Waarom we dan in de bespreking eerst de volgende verzen namen? Omdat het tegen de achtergrond van die verzen is, dat Paulus in vs. 17 de

stand gebracht in zijn leven. Dat is de diepste reden, waarom dit leven het navolgen waard is. Dat moeten de Filippenzen bedenken. Trouwens, niet alleen de Filippenzen. Wij doen er ook goed aan te beseffen dat Paulus' levenswijze ook onze navolging verdient. Laten we daarom acht geven op de wijze waarop hij geleefd heeft. De liefde van Christus drong hem. Het leven was hem Christus. En zo zijn er zoveel getuigenissen die hem typeren als een mens onder de voortdurende beïnvloeding van Gods genade.

Behalve de aansporing om Paulus na te volgen wijst de apostel ook op het belang dat ze in Filippi acht zullen slaan op hen, die net als Paulus en zijn metgezellen wandelen. *Merk op degenen die alzo wandelen.* Eigenlijk zegt hij: Markeer die mensen. Zet een kruisje bij hun naam. En doe dat met de bedoeling om ook hen als voorbeeld te nemen. Paulus is er zich van bewust dat hij niet de enige is, die geleerd heeft voor Gods oog te leven. Die genade heeft God aan anderen ook geschonken. Vandaar dat hij in het meervoud spreekt: *Gelijk gij ons tot een voorbeeld hebt.*

In Filippi kennen ze die anderen ook wel. Toen Paulus bij hen was waren daar ook Silas en Timotheüs en Lukas. Uit hun eigen midden kan ook Epaphroditus genoemd worden. Allemaal mensen die uit dezelfde genade hebben leren leven. Zeker, er zijn allerlei verschillen tussen hen. Verschillen in karakters en verschillen in ervaringen en verschillen in diepte van inzicht in Gods waarheid en nog veel meer verschillen. Maar zonder enig aarzelen durft Paulus van hen allen te zeggen dat hun leven navolging verdient.

In het voorbijgaan wijs ik er op, dat Paulus ook nu weer de lezers van zijn brief aanspreekt met 'broeders'. We zagen al eerder dat hij dit geregeld doet en we komen het in het vervolg ook nog een paar keer tegen. Het tekent iedere keer weer hoe intiem de relatie was die tussen hen en hem bestond.

Doel van deze aansporing

Waarom geeft Paulus deze aansporing? Hij heeft begrepen dat er een belangrijk beginsel is, dat eigenlijk door God in de schepping gelegd is: het beginsel dat de mens zo gescha-

pen is, dat hij de neiging heeft na te doen en na te volgen wat hij anderen ziet doen. Dat hangt zelfs samen met het feit, dat de mens naar Gods beeld geschapen is. Daar zat dit achter, dat God wilde dat de mens Zijn beeld zou vertonen en op Hem zou lijken.

Welnu, in het leerproces, zoals God dat de mens heeft ingeschapen, zien we dat de leerling navolgt wat hij in het leven van de leermeester ziet. Daar maakt Paulus gebruik van. Zoals ook de Heere Jezus er gebruik van gemaakt heeft. Kijk maar in Matt. 10: 24 en 25. *De discipel is niet boven de meester, noch de dienstknecht boven zijn heer. Het zij de discipel genoeg, dat hij worde gelijk zijn meester en de dienstknecht gelijk zijn heer.* Daar zien we het beginsel van navolging.

Maar, en dat zal ieder begrijpen, dan is het van groot belang welk voorbeeld die meester en die heer geven en welk voorbeeld de discipel en de dienstknecht dus navolgen. Het kan ook een radicaal verkeerd voorbeeld zijn! Dat was het bij de Farizeën. Daarom zegt Jezus: *Al wat zij u zeggen dat gij houden zult, houdt dat en doet het; maar doet niet naar hun werken, want zij zeggen het en doen het niet* (Matt. 23:3). Hun woorden zijn nog wel goed en behartigenswaard, maar hun voorbeeld is slecht. Daarom moet dat voorbeeld natuurlijk juist niet nagevolgd worden. Daar moeten we afstand van nemen.

Paulus stelt hier een wel heel belangrijk aspect van het christelijke leven aan de orde. Hoe is onze levensstijl? Wat doen en laten we? Het gaat er maar niet om wat we zeggen. Onze woorden kunnen tot in de puntjes in orde zijn. De leer die we voorstaan kan uiterst zuiver zijn. Maar de vraag is hoe ons leven is. Leven we overeenkomstig wat we met de mond belijden? Komt in onze levensstijl openbaar dat we waarlijk bij de Heere horen? Er dient nu eenmaal onderscheid te zijn tussen hen die God dienen en hen die Hem niet dienen. Daarom dienen woord en wandel, leer en leven op elkaar afgestemd te zijn en met elkaar overeen te komen.

De praktijk

Dit heeft natuurlijk een aantal praktische consequenties. Laten we er een paar van wat dichterbij bezien.

1. Wie kiezen wij als ons voorbeeld? Wie volgen wij na?

Het is onvermijdelijk dat een mens in vele opzichten kiest en doet zoals hij anderen, die hij bewust of onbewust navolgt, ziet kiezen en doen. Wie zal nu het meest aan de Heere en Zijn dienst toegewijde leven leiden? Degene die tot voorbeeld zo'n toegewijd christen kiest. Kiezen we iemand tot voorbeeld, die het met de dienst des Heeren niet al te precies neemt, ook al wil hij graag de naam van een gelovig mens hebben, dan zal onze wandel navenant zijn.

Dit beginsel kan op vele manieren toegepast worden. Op de vrienden met wie we omgang hebben. Welke invloed gaat er van hen op ons uit? Zeg mij wie uw vrienden zijn.... We kunnen het ook toepassen op de programma's waarnaar we kijken of luisteren. Welke invloed hebben die? Of op de lectuur die we lezen. Wat is dat voor lectuur? Hoe meer we beïnvloed worden door deze en dergelijke dingen des te waarschijnlijker is het dat we onze levensstijl aan die invloeden aanpassen. Ieder kan dit in zijn omgeving controleren. Trouwens, we kunnen het ook in ons eigen leven controleren.

Het is daarom heel begrijpelijk dat de Heere, Die altijd het goede met een mens voor heeft, in Zijn Woord waarschuwt voor verkeerde vrienden en verkeerde gewoonten. *Dwaalt niet. Kwade samensprekingen verderven goede zeden* (1 Cor. 15:33). We kunnen niet iedereen tot voorbeeld nemen. Zelfs niet in de kerk!

2. Zijn we zelf een goed en navolgenswaardig voorbeeld?

Iedereen moet bedenken dat er op de een of andere manier invloed van hem of haar uitgaat. Anderen zien ons en wat zien ze dan? Met name degenen die bezig zijn met medemens, zoals ouders die hun kinderen opvoeden en leerkrachten die hun leerlingen onderwijzen en zondagsschoolpersoneel, dat met kinderen omgaat en ambtsdragers, die in de gemeente hun werk doen, enz. moeten wel bedenken dat er invloed van hen uitgaat. Ten goede of ten kwade. En dan is het lang niet altijd zo dat de meeste invloed uitgaat van wat we zeggen. Mogelijk dat er nog veel meer invloed uitgaat van wat we

doen en hoe we leven. Klopt wat we anderen voorhouden met ons eigen leven?

We horen tegenwoordig vaak zeggen, dat jongeren identificatie-figuren nodig hebben. Ouderen, van wie ze het een en ander kunnen overnemen; op wie ze zouden willen lijken. Inderdaad, zo is het ook. En dat is zeker van groot belang in de gemeente. Christenen, wier levenswandel uitnodigend zegt: Kom ga met ons en doe als wij. Denk nog maar even aan wat Paulus daarover schrijft aan de Thessalonicenzen. Hij prijst hen, omdat zij door Gods genade zelf voorbeelden geworden zijn voor de gelovigen in andere streken (1 Ths.

1:7), terwijl die Thessalonicenzen op hun beurt zelf navolgers geworden zijn van de christenen in Judea (1 Ths. 2:14). Over identificatie-figuren gesproken!

Er liggen zo beziën, geweldige opdrachten voor hen die de naam des Heeren belijden. Kunnen we er ooit aan voldoen? In eigen kracht is dat onmogelijk. Als het daar van af zou hangen zouden we alle reden hebben om moedeloos te worden. Maar ook hier mag gewezen worden op wat de apostel al geschreven heeft in 2: 12,13, over God die beide het willen en het werken werkt naar Zijn welbehagen.

ds. P. den Butter

ONS KERKVERBAND

Enkele maanden geleden schreef ik in een artikel, getiteld "Eenheid", over de zich schijnbaar wijzigende structuur van ons kerkverband het volgende:

"Ons kerkverband lijkt meer en meer af te stevenen op een independistische of congregationalistische structuur. Dat houdt in: de plaatselijke kerk krijgt een meer zelfstandig karakter. Bindingen met het eigen kerkverband raken op de achtergrond. Plaatselijk gaan er dan allerlei zaken gebeuren, die landelijk of regionaal niet kunnen. Deze gang van zaken lijkt voor de deur te staan. Willen we samengaan met de GKV, dan kan dat plaatselijk; dat kan ook wel met de NGK, maar evengoed met de NHK van straks. Ieder zoekt de contacten die hem passen.

Hierop moeten we ons gaan bezinnen. Is deze ontwikkeling verkeerd? Hoe dan ook, het lijkt erop, dat we die kant toch, misschien ongewild, uitgaan.

Op andere terreinen immers is dat toch ook al zo? Wie vindt het nog vreemd dat er in een radiodienst allemaal opwekkingsliederen worden gezongen, terwijl de GS dat niet heeft aanvaard? Ook dat lijkt te berusten op plaatselijke vrijheden, op independentisme".

Mijn vermoedens werden enkele weken duidelijk bevestigd, toen ds. N. Ribbers de volgende ontboezemingen uitte in een interview in het RD: „Ik hecht sterk aan de zelfstandigheid van de plaatselijke gemeente. Bij de vorige synode stelde prof. H. J. Selderhuis de vraag aan de orde of de

synode niet net zo goed op de maan gehouden kon worden. Ik denk dat die vraag bevestigend kan worden beantwoord. Het maakt het grondvlak echt niets uit wat er op de synode wordt besloten. Men is er ook niet in geïnteresseerd."

Forse woorden, nu de synode weer voor de deur staat.

„Ja. Maar de plaatselijke trein gaat gewoon verder."

Deze woorden zetten mij weer verder aan het denken. Ds. Ribbers heeft de dingen heel cru en onomwonden neergezet. In hoeverre de genoemde hoogleraar Selderhuis hierin betrokken kan worden, kan ik niet nagaan. Ik beperk me tot hetgeen werd gezegd door Ds. Ribbers.

Het lijkt me dat de classis Dordrecht het een en ander zal moeten doen om alles weer in het gareel te krijgen, als dat tenminste mogelijk is. Ribbers komt in ieder geval in strijd met de artikelen 31 en 36 van de Kerkorde.

Ook Gods Woord geeft geen aanleiding tot zulke verregaande uitspraken. Denkt u maar aan het apostelconvent in Hand. 15.

Ik ben echter nog eens verder gaan nadenken over bovengeciteerde uitspraak. Het independentistische model, door Ribbers voorgestaan, zou leiden tot de volgende consequenties.

Ons kerkverband zou uiteen vallen in verschillende plaatselijke gemeenten, die zelf in hun eigen situatie vrije besluiten nemen, die slechts gelden voor de plaatselijke gemeente.

De invloed van de Genrale Synode

wou tot een minimum beperkt worden. Ik schreef in het reeds genoemde artikel dat de GS niet meer zo lang zou behoeven te vergaderen.

Men zou, ook al weer plaatselijk, contacten kunnen aangaan met welke kerk of gemeente dan ook maar. Er gelden immers geen gezamenlijke afspraken.

Wat er ook nog bijkomt, is dit: de financiële lasten, die nodig zijn om het kerkverband in stand te houden en die al maar zwaarder worden, zouden dan ook gaan slinken.

Eerlijk gezegd heb ik zelf ook wel eens in deze richting gedacht, niet zozeer vanwege eigen voorkeur, maar meer vanwege het noodgedwongen zoeken naar een mogelijke oplossing inzake de kerkelijke verdeeldheid. Zouden op die manier de frustraties en de moeiten in de omgang met elkaar binnen de CGK beheerst kunnen worden? Ieder dan maar zijn vrijheid gunnen in belangrijke en minder belangrijke zaken?

Het zou toch ook goed zijn, als we plaatselijk over kerkmuren heen zouden kunnen komen? Ik zou persoonlijk denken aan gemeenten die behoorden tot de Geref. Bond (het is helaas verleden tijd) of ook die behoren tot de (Oud) Gereformeerde Gemeenten. Anderen zullen met mij verschillen in voorkeur. Op deze wijze lijkt de verdeeldheid alleen overwonnen te kunnen worden?

Maar daar zou dan wel een prijs voor betaald moeten worden. We moeten dan het kerkverband opgeven en heel veel banden die er nu nog bestaan, grotendeels ontbinden. Dat is een hoge prijs. Wat ons aangaat, het beginsel van onze kerken is ons lief en we menen zelfs dat dat beginsel de diepste kern van Gods Woord vertolkt. De prediking, zoals deze klonk en nog wel klinkt naar Schrift en Belijdenis, heeft voor mijn gevoel de beste papieren. De Heere gaf ons verder een rijke kerkelijke traditie, die we niet zo maar ineens gaan vergeten. Er leven in de CGK broeders, die samen veel gemeen hebben en die elkaar ook nodig hebben. We zouden misschien toch maar slecht zonder elkaar kunnen. Ik besef wel dat dat laatste meer in praktijk gebracht zou moeten worden en ook dat er gaten en breuken genoeg openbaar komen.

Terugkomend op het artikel van Ribbers, lijkt het me geen goed teken dat hij al deze dingen ver van zich werpt. Zou hij en velen met hem al

deze positieve elementen kwijt geraakt zijn? Heeft men geen hart meer voor deze zaken? Het zou nog te overzien zijn als hij alleen zo dacht, maar ik vrees dat er een brede kring van anderen met hem zo denkt.

Hier spreekt kerkelijke vervreemding; van elkaar en denkelijk ook van het beginsel. In hetzelfde interview werd immers ook nonchalant gesproken over allerlei andere en nog meer wezenlijke zaken. Er blijkt de laatste tijd ook steeds meer een perforatie te komen naar de Evangelische groepen. Zaken als gemeenteopbouw en groei-groepen lijken soms bijna in de plaats van het werk van de Heilige Geest gesteld te worden.

Het gaat geruisloos en we merken het allemaal niet meer zo op en we willen ook niet altijd de trom slaan.... Is het zo ver gekomen met onze kerken?

Besef dan ook dat independentisme betekent: onafhankelijkheid. Op jezelf staan. In negatieve zin nadert het tot de uitroep van Kaïn: "Ben ik mijns broeders hoeder?"

Hier kan de Heere alleen uitkomst geven. Terugkeer tot de Heere kan alleen nog baten. Er moet een diepe overtuiging geboren en gewerkt worden dat de kerk in nood is. Daar kom ik steeds weer uit. Als ik denk aan de broedertwist die momenteel de grote kerken van ons land teistert en ook als ik denk aan de eigen kerkelijke en vooral geestelijke nood. Met daarbij ook het persoonlijke gevoel, dat de Heere ook tot ons zegt, zoals Hij eens sprak tot Laodicea: Gij weet niet.... We weten nog niet hoe ernstig de crisis is. Het doet me beseffen dat het niet goed gaat met de kerk. Is de kerk bezig te verdwijnen? Trekt de Heere Zich terug? Worden zo maar allerlei zaken opgegeven, die het leven betekenden voor ons voorgeslacht? Gaan wij het allemaal beter doen? Mocht Gods Geest toch ontwaken op het smeekgebed van Zijn volk.

Ik ervaar te weinig van dit crisisgevoel. We hebben die enige Profeet nodig, Die gevraagd heeft: "Ziet gij deze schone gebouwen?"

Als dit niet gebeurt, komen wij er niet meer uit.

Verder zou ik voor de volgende zaken willen pleiten: Laten we, zolang dat kan, elkaar kerkelijk trachten vast te houden; we moeten elkaars lasten dragen en alzo de wet van Christus vervullen. Laten we al diegenen trachten vast te houden, die de Heere op onze weg geplaatst heeft.

Natuurlijk betekent dat niet dat er weer een heel lange GS moet komen, die veel werk gaat doen, dat bijna overbodig genoemd moet worden. Laten we het kort en zakelijk houden. Laten we verder zuinig zijn op de broederband, ook onder ons, als lezers van ons blad bijvoorbeeld en als gemeenten "onder het kruis". We hebben elkaar binnen onze kerken hard nodig. Laten we elkaar steunen en helpen en bovenal opbouwen in de weg der zaligheid. Ik merk dat er gemeenten zijn, die over deze dingen vragen stellen; vragen waar men mee zit en die roepen om antwoorden. Op die manier kunnen we veel voor

VRAGENRUBRIEK

Ik wilde nog even doorgaan met de beantwoording van de vraag naar de uitleg van Hebr. 13:17. Ik herhaal de tekst nog even: "Zijt uw voorgangers gehoorzaam en zijt hun onderdanig; want zij waken voor uw zielen, als die(voorgangers) rekenschap geven zullen; opdat zij dat doen mogen met vreugde en niet al zuchtende; want dat is u niet nuttig".

Bij de beantwoording van deze vraag moet het ons duidelijk zijn dat we bij 'voorgangers', zoals aangeduid in Hebr. 13 alleen denken moeten aan Gods knechten, door Hemzelf tot het wondere ambt geroepen. Het gaat niet om degenen die zich in deze dienst ingedrongen hebben, de valse profeten (die de eeuwen door altijd al in de meerderheid zijn geweest), de dwaalleraars. Met hen maakten de apostelen korte metten, lees slechts het korte briefje van Judas! Men denke niet naief over valse profeten. Een mens kan in onwetendheid dwalen, maar een dwaalleraar werpt zichzelf op, niet uit liefde tot Christus en Zijn gemeente, maar juist uit haat jegens Christus en Zijn gemeente. De duivel gebruikt in zijn aanval op de waarheid het liefst mensen van binnen de kerkmuren. Wat is er de eeuwen door een schade aangericht vanaf katheders en preekstoel. Een aanval van buiten heeft nogal eens voor inwendige kracht en bloei gezorgd en het bloed der martelaren was en is het zaad der kerk! Maar aanvallen van binnenuit doen daaren-

elkaar betekenen. Laten we tenslotte ook de ontwikkelingen binnen de Hersteld Hervormde Kerk nauwlettend en biddend volgen. We zullen ons met deze broeders verbonden voelen. Maar hoe lang zal de weg zijn, die we gaan moeten om kerkmuren af te breken.

Of.... het valt zo maar in de schoot en het gaat vanzelf, want als de Heere werkt, dan keert niemand het. Dat besef blijve leven. "Gij zult opstaan, Gij zult U ontfermen over Sion". Daar alleen hangt alles van af. Dan ontstaat er vervreemding en tegelijk saambinding. Moge de Heere ons dat geven.

tegen grote schade! Denk daarbij niet alleen aan mannen als Wiersinga en Kuitert, maar ook aan de vele kwakzalvers die met een mooi praatje over een God Die ons allemaal liefheeft, duizenden naar de bloemhoven jagen, omdat zij eenvoudigweg de noodzaak van wedergeboorte en waarachtige bekering niet prediken.

Wat zullen de niet geroepen voorgangers met een ontzaglijke schrik voor de rechterstoel verschijnen! Degene die zich laat verleiden heeft zonde, maar de verleider meer!

Een dwaalleraar kent u hieraan dat hij bol staat van de zekerheid. Waag het niet om tegen hem in te gaan, want hij schernt onmiddellijk met roeping en zending en dergelijke dingen meer. Die van God geroepen is, kent het gebed van Psalm 139 vers 14:

*Doorgrond m' en ken mijn hart,
o HEERE,*

*Is 't geen ik denk niet tot Uw eer,
Beproof m' en zie of mijn gemoed,
iets kwaads, iets onbehoorlijks voed'.*

*En doe mij toch met vaste schreden
De weg ter zaligheid betreden.*

Het is heel goed dat u uw kinderen opvoedt met grote hoogachting voor het ambt. Acht Gods knechten hoog om hun werks wil. Steun hen zoveel als in u is, bemoedig hen in hun arbeid om getrouw te zijn aan het onveranderlijke Woord van God. Dat is heel wat anders dan een 'o dominee, wat heb je het toch weer goed gezegd'. Als uw predikant Gods Woord, zij het met lek en gebrek, mag brengen, laat

hem merken dat u geheel en al achter hem staat. Dat heeft hij om meer dan ene reden nodig! Hij heeft soms veel van mensen te verduren. Hij heeft heel veel van de verzoeken van satan te verduren. Hij heeft veel van zijn inwendige verdorvenheid en zijn vele tekorten te verduren. Hij heeft soms een strijd te voeren, waar niemand, zelfs zijn beste ouderling niet van af weet, maar wat blijft tussen God en zijn ziel.

Daarom: steun Gods knechten waar het maar even kan! En ga uw kinderen er in voor. Voel ze maar gerust eens aan de tand over het reilen en zeilen op de catechisatie. Het gaat daar nu niet altijd bepaald geestelijk aan toe. Als dominees zuchtend en kermend de catechisatieavond tegemoet gaan, is dat de schuld van de ouders.

Met name de ouderlingen hebben toe te zien op leer en leven van de voorganger. Het bevestigingsformulier spreekt daarover duidelijke taal. Hun taak bestaat dan daarin dat zij er op toezien dat er geen vreemde leer wordt voorgesteld. Dat vereist van hun zijde kennis van de waarheid, wijsheid en godzaligheid. De ouderlingen moeten de dienaar zoveel als in hen is steunen als hij Gods Woord predikt. Ervaart Gods knecht niet de steun van een ouderling, dan is die ouderling zijn ambt niet waardig en handelt hij in strijd met zijn eens gegeven ja-woord. Laat een ouderling een dominee maar gaan, ook al zijn er signalen dat de prediking niet is naar Schrift en belijdenis, dan is hij zijn ambt eveneens onwaardig. Een ouderling heeft een verantwoordelijke taak. Die taak wordt echt moeilijk als hij de prediker onderhouden moet over de leer. Dat kan alleen in diepe afhankelijkheid van de Heere. Ook een ouderling heeft de steun en het gebed van de gemeente zo nodig.

Meent u nu fundamentele kritiek op de prediking te hebben, dan weet uw ouderling daar ook van af. Het is goed het bij hem neer te leggen en het daar ook te laten. Want met name hij heeft toezicht op de prediking. Ondertussen gaat er nog wel eens wat mis. Overal en altijd hebben wij en met zondige mensen en met de duivel te maken. Het is een groot voorrecht als er betrekkelijke rust en vrede binnen een gemeente mag zijn; als er eenheid binnen een kerkenraad mag zijn (is overigens noodzakelijk, daar moet ieder kerkenraadslid aan

werken), als er nog een weinig liefde mag wezen en Gods Woord nog beslag legt; als er nog vrucht op de prediking gezien mag worden; als mensen onder Gods Woord in de zelfveroordeling terecht komen; als het Woord de weg mag wijzen en een licht mag wezen in de duisternis; als mensen tot de kennis van Christus worden geleid, en als er naast de ambtelijke moeite ook nog ambtelijke vreugde ervaren mag worden. De Heere gaat gelukkig door met Zijn werk. Ga de Heere nog genadig door

met Zijn werk. Ook ondanks ambtsdragers. Want ook Gods knechten kunnen en zullen alleen uit genade zalig worden. God zal hen nooit onnutte dienstknechten noemen. Maar wel zullen zij zichzelf zo noemen. Als je alles deed wat God je opdroeg, zeg dan nog tegen jezelf: ge zijt maar een onnutte dienstknecht. En die grote, heerlijke, schone, volmaakte Ambtsdrager, Jezus Christus, wordt hun enige hoop en hun enige troost.

Ds. K. Hoefnagel

BRIEVEN AAN OUDERS (31)

Nog één keer wil ik schrijven over Samuël. Moeder Hanna ging elk jaar op naar het huis van de Heere te Silo. Dan vond de ontmoeting plaats met haar zoon. Het kind Samuël werd groter. Niet allen dit. Hij werd aange-naam beide bij de Heere en bij de mensen. Wat heeft Samuël, dit afgebeden kind, veel mogen betekenen voor het volk van de Heere, voor Israël. We kunnen zelfs zeggen: in hem zien we het herstelde beeld van God. Door genade werd hij profeet, priester en koning.

Toch is het verdriet Samuël niet bespaard gebleven. Ik kan denken aan de begeerte van het volk om een koning. Ik kan denken aan de afgang van de verkregen koning Saul. Maar ik denk nu voornamelijk aan zijn gezin. Samuëls jaren vermeerderden zich; hij werd ouder en ouder. Toen heeft Samuël zijn zonen als richters aangesteld. Ze moesten recht spreken onder het volk. Evenwel – hoe anders was hun levensopenbaring. Welk een verschil met hun vader! ze wandelden geenszins in zijn voetstappen. Ze lieten zich omkopen. Ze aanvaardden steekpenningen. Ieder kreeg z'n gelijk. Als hij maar betaalde.

Duidelijk blijkt dat genade geen erfgoed is. De kleinzonen hadden een biddende opa en oma – Elkana en Hanna –; en zij als zonen hadden een biddende vader, een levend voorbeeld van de vreze des Heeren. Doch geldgierigheid werd een strik. O die wortel van alle kwaad! Zouden de grootouders, zouden de ouders niet geweend hebben? Ik ben geneigd om te zeggen: dat is vanzelfsprekend!

Zulke kinderen moeten weten dat er hete tranen worden geschreid, en die tranen worden gestort om 's Heeren wil. Omdat Hij het zo waard is dat Hij ook door onze nakomelingen

gediend, gevreesd en geliefd wordt. Toch mogen we wat Samuël betreft meer schrijven. Er is een zoon, de oudste zoon, Joël, wiens zoon Heman was. Dus een kleinzoon van Samuël, en een achterkleinkind van Hanna. Deze wordt genoemd de zanger. Hij wordt ook genoemd de ziener van de koning. Deze Heman was rijkgezegd met kinderen. Hij had veertien zonen en drie dochters. Ze worden genoemd in 1 Kronieken 25:4 en 5. Deze Heman plus zijn zeventien kinderen waren – zo lezen we –: "gesteld tot het gezang van het huis des HEEREN, op cimbalen, luiten en harpen, tot de dienst van het huis Gods". Hoe zal Samuël zich verblijd hebben over zijn kleinzoon en achterkleinkinderen. De Heere formeert Zich hier op aarde toch een volk dat Zijn lof verkondigt? Van nature hebben wij én onze kinderen een gesloten mond en een geboeide tong. Dat als gevolg van de val in het paradijs. Door de genade van de Heilige Geest wordt de tong losgemaakt. Wie zou de Heere niet zingen als Jezus Christus spreekt: "Ik voor u, daar gij anders de eeuwige dood had moeten sterven." O dat wonder! Het maakt sprakeloos van verwondering. Toch wordt het loflied gehoord. Al is het met horten en stoten; al zit het vol dissonanten. Echter het begin zal worden volmaaktheid. Dat staat vast. Omdat de Heere Zijn werk voleindt. Echte zangers hier beneden worden straks zangers aan de glazen zee.

Ook uw kinderen, kleinkinderen of achterkleinkinderen?

Ds. P.v.Z.

De toepassing.

Terecht staat in het woordenboek van Van Dale : preken is Gods Woord in het openbaar verkondigen. Tot die verkondiging behoren verklaring en toepassing van het Woord. Beide eisen staan in het Woord van de Heere beschreven. Daarom dient de prediker aan beide te voldoen. De Heere vraagt het en de gemeente heeft er recht op. Nimmer mag dit vergeten worden. Nu mag de toepassing van het Woord niet gezien worden als een aanhangsel. Het is geen toevoeging aan de preek. Het behoort tot het wezenlijke van de prediking. Het is zelfs een zeer belangrijk deel van de prediking. Steeds moet dit voor de aandacht staan. Voor een zaak moet gewaakt worden, dat de toepassing niet los mag staan van de uitleg. Het mogen geen twee zelfstandige delen zijn. Wanneer dit geschiedt, dan kan het volle accent gelegd worden op de toepassing en dat is niet juist. De toepassing moet uit de verklaring van de tekst voortkomen. Het gaat om de lijnen vanuit het Woord naar hoofd en hart en naar het concrete leven. In dit verband heeft Van der Meiden benadrukt de noodzaak, de waarde en de plaats van de toepassing. Van de noodzaak heeft hij gezegd: voor de rechte dienaar van het Woord staat het vast dat de applicatie de toepassing niet mag ontbreken. De gedachten van de Schrift moeten met onverbidelijke consequentie toegepast worden. Van der Meiden wijst op Calvijn, die gezegd heeft: als de toepassing ontbreekt in de preek is de preek een dode preek. Nu kan de vraag gesteld worden: maar is het niet genoeg als de prediker exegetiseert? Moet de gemeente zelf niet de toepassing maken? Moet de Heilige Geest niet het Woord toepassen?

Op deze vragen ging van der Meiden in. We lezen: het ene moet betracht worden en het andere niet vergeten worden. Wij moeten bedenken dat de Heilige Geest werkt door het Woord. Hij draagt het Woord in het hart en werkt het uit. Woord en Geest gaan samen. De dienaar van het Woord heeft naar het Woord ook een roeping. Hij moet zorgen voor de toepassing van de tekstwaarheid. De hoorder van het Woord heeft een heilige roeping. Wie het Evangelie hoort, is verantwoordelijk voor het gehoorde.

De hoorder moet de tekstwaarheid in zich opnemen en zijn leven er naar richten. De dienaar van het Woord moet door de toepassing hem prikkelen tot persoonlijke toepassing en hem daarbij leiden. Doch met ware vrucht zal noch het ene, noch het andere geschieden zonder de toepassing van de Heilige Geest. Die Geest moet het hart openen. Het zaad in het hart dragen en vruchtbaar maken. Zonder het werk van de Heilige Geest is er geen eeuwigheidsvrucht. Geen persoonlijke geloofsomhelzing en geen persoonlijk opwassen in de genade. Dit zijn woorden waaraan we vandaag niet voorbijgaan. Dringend is nodig het gebed tot de Heilige Geest, opdat we Bijbels bekeerd en geleerd worden. Want als ons leven geen aansluiting kent aan het Woord van de Heere, dan zal het vergaan. Wee onzer als de Heere zal zeggen: Ik heb u nooit gekend. Dan vallen we, hoe gekleurd we ook waren.

Nu heeft van der Meiden verder gewezen op twee zaken: namelijk de eenvormigheid en de verscheidenheid. Wat de eenvormigheid betreft zegt hij, dat de toepassing niet mag geschieden naar een vast schema en met dezelfde woorden of hetzelfde schema. Naar zijn overtuiging dient de toepassing in de gehele preek verwerkt te worden. Dan draagt de uitleg een toepasselijk karakter. Zo zal de prediker contact houden met de gemeente de spanning zal er zijn. Een ieder zal gevoelen, die waarheid raakt mij. Verscheidenheid is een woord dat niet voorbij gezien mag worden. Overduidelijk wordt het gezien in het Woord van de Heere. De geestelijke leidingen zijn verschillend, noden en behoeften worden aangegeven. Zonde en genade, armoede en rijkdom worden ons getekend. Naar de tekst is en vraagt moet de toepassing zijn. En daarvan moet bijzonder de hoofdgedachte spreken. Zowel in uitleg als toepassing. De betrokkenheid van ouderen en jongeren mag niet ontbreken. Vanuit het Woord werd door van der Meiden gewezen op het feit dat niet alle leden van de gemeenten levende leden zijn. Er zijn natuurlijke en geestelijke mensen. Leden die de Heere liefhebben en deze liefde niet kennen. 1 Cor. 2: 14, 15. Er zijn leden die de naam hebben dat ze leven, maar dood zijn. Openb. 3: 1. Leden lijken op ranken. Die kun-

nen vruchtbaar of onvruchtbaar zijn. zowel jongeren als ouderen staan in een bepaalde relatie tot de Heere. In welke, dat bedenke de prediker bij de toepassing allereerst. Er is oorzaak om aan te dringen tot zelfonderzoek. Niet naar een bepaald systeem, maar naar de Schrift. Dit mag niet alleen, maar dit moet. Scherp is het Woord van de Heere. Velen zullen zoeken in te gaan, en niet kunnen. Luk 13: 24-30. Laten de predikers dit ontroerende toch niet vergeten.

Van der Meiden kon niet nalaten te onderstrepen, wat hij reeds gezegd heeft: de hoofdgedachte van de tekstwaarheid moet toegepast worden. Als voorbeeld wordt gewezen op Romeinen 8 vers 1. Zo is er dan geen verdoemenis voor degenen die in Christus zijn. Zijn allen in Christus? Neen! Van nature niemand. Hebben wij dat verstaan, het gemis leren kennen? Gods Geest leert dit zeker verstaan als de waarheid aan de ziel wordt toegepast. De Heilige Geest leert kennen wat de val in Adam is. Verstaan wordt, dat het eerste verbond verbroken is. Het Evangelie wordt door de Geest een blijde boodschap. De waarheid van dit Woord moet men vlak voor de deur van de ziel leggen. En in de naam van de Heere moet gevraagd worden hoe men staat tegen over deze waarheid. In de preek moet uitkomen, hoe men komt tot het in Christus zijn en waarin het blijkt. Aangegeven moet worden hoe missers, bezitters, bewust bezitters worden. Wat aan de tekst toegevoegd wordt, is een levenskenmerk: die niet naar het vlees wandelen, maar naar de Geest.

Wie het kent, is bearbeid door Gods Geest. Heeft een nieuw hart en een nieuwe geest ontvangen en wandelt in Gods inzetting en heeft een walging aan zichzelf. Ezech. 36: 25 - 31. Welk een genade, want we zijn allen van nature, schuldig en verdoemelijk voor God.

Van der Meiden eindigt: de toepassing zal geen doel treffen, als de prediker in het algemene blijft hangen. Glashelder moeten de dingen genoemd worden. Uit de Schrift, naar de Schrift. De leer van de toepassing stelt zo hoge eisen aan een preek. Laten we als predikanten in 2004 niet anders denken en leven. Het 'wie is bekwaam' beheerse ons. We blijven dan klein en afhankelijk. Maar we worden gesterkt door de wetenschap: onze bekwaamheid is uit de Heere.

Ds. M.C. Tanis

Wat weten we eigenlijk van de engelen af? Ik ben bevreesd dat velen zullen zeggen: de engelen loofden en prezen God bij de geboorte van de Zaligmaker op deze aarde zeggende: Ere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen. Wellicht zouden zij er nog aan toevoegen dat er in de hof van Gethsemane een engel afdaalde om Christus bij te staan en dat engelen de steen afwentelden van het graf van Christus en spraken tot de vrouwen en tot de discipelen en dat de engelen Christus zullen vergezellen in de oordeelsdag. Maar wat weet u verder van de engelen?

Er verscheen een leerzaam boekje:

W. Westerbeke, De engelen, dienaars van God voor de mensen, 116 blz., ingenaaid, €6,95, Uitgave De Schatkamer, Rumpst.

In het voorwoord haalt de auteur een uitspraak van Dr. A. Kuiper aan uit "De Engelen Gods". "Rome's kerk viel wat de engelen betreft in overschatting. Maar het kan niet ontkend worden, dat de Calvinisten in hun ijver om deze overdrijving te keer te gaan maar al te licht vervielen in onderschatting. Het is de bedoeling van dhr. W. Westerbeke om de nuttige en troostrijke leer van de engelen opnieuw onder de aandacht te brengen. In kort bestek wordt heel wat geboden. Het boekje bevat vijf hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk gaat over schepping, namen en eigenschappen van de engelen. Het tweede handelt over het werk van de engelen. Het derde over de dienst van de engelen voor Gods kinderen. Het vierde is getiteld: Engelen dragen Gods kinderen in Abrahams schoot. Het laatste hoofdstuk gaat over het onuitsprekelijk voorrecht van Gods kinderen. Ons tot nu toe onbekende zaken worden in dit boekje beschreven. Het is een goede zaak kennis te nemen van de inhoud van het boekje om zich te verdiepen in het aangesneden onderwerp. Enkele zaken willen we in dit artikelje weer geven. Wie zich er nog verder in wil verdiepen kan kennis nemen van de literatuuropgave achterin het boekje.

Engelen tijdens oorlogsvoering

Op de blz. 41 t/m 59 valt hierover te lezen. Het begint met het rampjaar 1672. De regering was radeloos, het land reddeloos en het volk redeloos.

Aan een weduwe in Zaandam verscheen een engel die voorzegde tot tweemaal toe dat de Heere Holland zou bewaren. Ook wordt geschreven over de invloed van engelen tijdens de Eerste Wereldoorlog. Er was sprake van een legermacht van engelen die stond tussen de Duitsers en de Britten die dachten dat zij het onderspit zouden delven tegenover de Duitsers. We lezen op blz. 48 dat een Duitse luitenant later verklaarde dat ze recht op de Britten afstormden en plotseling werden tegengehouden. Er viel niets te bekennen maar de paarden draaiden zich om en gingen er van door. De Duitsers stonden machteloos. Ook worden bijzondere gebeurtenissen uit de Yom Kippoeroorlog van 1973 aangehaald. Op blz. 57 wordt verhaald dat het Syrische leger midden in haar opmars bleef steken. Een Joodse soldaat vertelt wat er gebeurde op blz. 58: "De Syriërs kwamen. Wij zagen hoe de verdedigingslinie voor ons werd opgerold. Nu was ons leven ermee gemoeid. Waar bleef onze bevoorradingslijn? We dachten: Nu is het afgelopen met ons. Plotseling - ik vertrouwde mijn ogen nauwelijks - schoof zich een reusachtige witte hand vanuit de hemel tussen ons en de Syriërs. Deze hand legde zich rustig voor de slaglinie van de vijand en vertoefde daar een ogenblik en schoof toen zeer behoedzaam de Syriërs terug in de richting van Damaskus. Ik was tot in het diepst van mijn ziel getroffen door de majesteit, de schoonheid en de absolute autoriteit van deze hand. Wat mij overigens bijzonder sterk verwonderde was dat niemand van mijn kameraden zag wat mijn ogen aanschouwden..., doch de invloed van deze verschijning bespeurden allen. Het resultaat hiervan was wel, dat we met onze laatste krachten en munitie tot de tegenaanval overgingen. Onze troep stormde met ongebreidelde kracht de Syriërs achterna, ofschoon in ons leger nog maar kort tevoren verwijfeling had geheerst." We moeten maar niet zeggen dat alles wat over de engelen geschreven is fantasie is. Lezen we immers niet in de Bijbel in 2 Koningen 6:8-21 dat God de Syriërs met blindheid sloeg en de ogen van Gehazi opende. Toen zag deze dat de berg vol vurige paarden en wagens was, rondom Elisa. Lezen we ook niet in de Bijbel dat een engel in een nacht 185.000 vijandige soldaten doodde?

Chr. Love 'Tractaat van den dienst der engelen.'

Love leefde van 1616-1651. Het hierboven genoemde tractaat is een verklaring van Hebr. 1:14. In elf punten zet Love uiteen hoe de engelen in het algemeen Gods volk dienen:

1. Als een lijfwacht om hen tegen uitwendig gevaar in de wereld te beschermen. Engelen doen dit vanaf hun geboorte. Mr. Rogers zegt dat de engelen wiegers zijn van de kleine kinderen.
2. Om de beledigingen en ongelijken te wreken.
3. Om een deel van Gods wil en zin aan de kerk te openbaren.
4. Het zijn krachtige instrumenten in het toebrengen van getrouwe dienaars.
5. Zij verblijden zich in de bekering.
6. Zij doen een onbekende dienst in het vertroosten en raadgeven.
7. Ze worden van God gebruikt in het bewaren voor het begaan van vele zonden.
8. Zij zijn tegenwoordig en aanschouwen ons in onze kerkelijke vergaderingen.
9. Zij wekken ons op om God te aanbidden.
10. Zij passen op u wanneer gij sterft, en dragen uw ziel in het eeuwige leven.
11. Zij zullen de lichamen der uitverkorenen bijeenbrengen in de grote dag.

Vervolgens noemt Love nog 8 punten om aan te geven hoe de Heere op een bijzondere manier de dienst van de engelen gebruikt.

1. Om de uitverkorenen te bewaren voor ziekten in tijden van algemene besmetting
2. In het ordenen en stellen van oorlogszaken.
3. In het beschikken van de plechtige staat van het huwelijk.
4. Om heilige gedachten te brengen in de harten van Gods volk.
5. Ze verbreiden het Evangelie, Hand. 16:9 en bewaren op een bijzonder manier predikers.
6. Beschermen de uitverkorenen in tijden van vervolging en tirannie.
7. Bewaren en beschermen hen in tijd van verzoeking en aanvechting.
8. Zij passen op hen bij hun sterfbed en dragen hen in de hemel.

Voorbeelden uit de kerkgeschiedenis

Op blz. 87 lezen wij over ds. H. de Cock. De predikant werd na afloop van een preekbeurt opgewacht door twee booswichten. Die wilden hem,

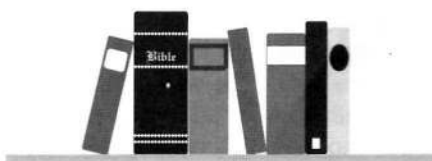
toen hij over een brug wilde gaan, in het water gooien. Toen de predikant passeerde, zagen de mannen twee gestalten naast hem. Ze durfden hun plan niet uitvoeren. Op blz. 89 wordt verhaald over John G. Patton. Hij was zendeling op de Nieuwe Hebriden. Eens was zijn woning omsingeld door een grote groep vijandige bewoners. Patton en zijn vrouw riepen in hun benauwdheid de Heere aan. Na enige tijd zagen zij tot hun grote blijdschap de vijanden vertrekken. Een jaar later werd het stamhoofd bekeerd. Patton vroeg hem, waarom zij die nacht niet hadden doorgezet. Toen vertelde het stamhoofd dat dat geen wonder was, want wie zou niet bang worden van die honderden mannen in schitterende kleding met zwaarden in hun hand? En Patton beseftte dat hij en zijn vrouw die nacht door engelen beschermd waren geweest. Hoe moeten we hier tegenover staan? Moeten we alles als fantasie of verbeelding afdoen? Laten we de woorden overwegen die we aantreffen op blz. 89 "Dergelijke verhalen hebben we te dikwijls gehoord of gelezen, dan dat wij aan zouden mogen nemen, dat ze allemaal verzonnen zouden zijn. In al deze genoemde gevallen zagen degenen die beschermd werden, zelf hun belagers niet, maar de Heere opende de ogen van hun belagers, en een enkele blik was voldoende. Ook als we denken aan andere verhalen van kennelijke uitreddingen en duidelijke en opmerkelijke leidingen des Heeren ten goede over Zijn gunstgenoten, hebben wij eraan te denken, hoe Hij ook daarin Zijn engelen gebruikt. Ja, het is ook thans onverkort de waarheid: *Want Hij zal Zijn engelen van u bevelen, dat zij u bewaren in al uw wegen. De engel des Heeren legt zich rondom degenen die Hem vrezen, en rukt hen uit* (Psalm 91:11; 34:8). Tot zover dhr. L.M.P. Scholten.

Engelen dragen Gods kinderen in Abrahams schoot

Op blz. 100 wordt geschreven over Cornelis van Oeveren. We lezen dan: "Toen deze vriend op zijn sterfbed lag, was het alles vrede. Hij lag in stille afwachting uit te zien, naar het ogenblik, dat hij deze aardse tabernakel zou mogen verlaten, want hij mocht weten, dat zijn anker vast lag. Vlak voor hij stierf, stak hij zijn armen omhoog en riep met een verwonderde en verlangende stem uit: "*Engelen, engelen, engelen?!*" Potappel, die ook bij het sterfbed

stond, zei dat het voor het geestelijk leven voelbaar was, dat de gezaligde ziel van die oude vriend door hemelse troongeesten werd afgehaald." Op blz. 108 wordt geschreven over het sterfbed van Matje Verbruggen die te Vinkeveen op 9-jarige leeftijd overleed in 1927. "Het derde stuk waarin zij werd in geleid, was het gezicht van een schare engelen, *niet te tellen*, zo zei ze, *duizenden bij duizenden*. O, zie eens, vader, allen met gouden harpen. O, wat is dat heerlijk. Wat een hemelse muziek en wat een prachtig gezang! O, wat wordt er toch heerlijk gezongen en wat lieflijk! Er wordt op de gouden harpen gespeeld en er wordt gezongen. Zij wilde meezingen, maar ze zei: Ik kan nog niet zingen en smeekte haar Koning om gehaald te worden, want sprak ze: *Heere Jezus, ik wil zo graag meezingen*. O, het verlangen leefde in haar ziel om ook haar Koning te verheerlijken, Die haar uit zo'n grote nood en dood gered had. Maar eerst wanneer de sterfelijkheid de onsterfelijkheid en de verderfelijkheid de onverderfelijkheid zal aangedaan hebben, zal de Heere naar waarde verheerlijkt worden. O, wat dit heerlijk hemels gezang voor haar was, is niet uit te drukken, want dit gezang is zo lieflijk, zo rein, zo verrukkelijk. Het is zo'n wonderlijk gezang, de ziel die dit mag horen, moet wel in aanbidding wegzinken. Zo mocht ze verder in deze nacht iets van de hemelse rijkdommen, die voor haar waren weggelegd, horen en aanschouwen."

Ds. A. van Heteren

BOEKBESPREKINGEN

J.R.Anderson, De Geest der genade en der gebeden, 119 blz., €12,95, Uitgave De Schatkamer, Rumpst. Het boek begint met een levensschets van ds. Jonathan Ranken Anderson die leefde van 1803-1859. Hij was predikant in in Kirkfield Church of Scotland, Glasgow. Het boek bevat zeven preken over Zacharia 12:10 gehouden in de jaren 1839 en 1840. De preken werden indertijd van harte aanbevolen door de bekende ds. J.C. Philpot vanwege het schriftuurlijk-bevindelijk karakter ervan. De preken

zijn ook separerend. Een voorbeeld hiervan vinden we op blz. 61. Daar lezen we: "Maar er kan heel wat geleden worden, waar toch niets van de overtuiging is waarover wij spreken. De ellende van Kaïn was groot toen hij als een vluchteling en zwerver over de aarde ging. Kaïn werd niet overtuigd van zijn ellende door de Geest der genade; en wat voor goeds heeft de ellende hem gedaan? Het lijden van Judas Iskariot was zeer hevig, maar hij was een vreemdeling van het werk van de Geest der genade, en daarom ging hij heen en verworgde zichzelf. De verschrikkingen van Felix waren door de prediking van de apostel zo groot, dat hij zeer bevreesd werd, ofschoon hij stadhouder was en in de tegenwoordigheid van een gevangene in ketenen verkeerde, maar hij zei: 'Voor ditmaal ga heen, en als ik gelegen tijd zal hebben bekomen, zo zal ik u tot mij roepen' (Hand. 24:25). Voor zover wij weten heeft hij hem nooit teruggeroepen tot zijn zaligheid. Hoe velen zien wij die ook het toonbeeld zijn van ellende, verarmd, kwalijk gesteld en verlaten, en nochtans hebben zij geen idee van hun ware toestand in Gods ogen! 'Al stiet gij den dwaas in een mortier met een stamper in het midden van het gestoten graan, zijn dwaasheid zou van hem niet afwijken' (Spr. 27:22). Nog een citaat willen wij u geven waaruit blijkt dat de ernst van de eeuwige rampzaligheid Anderson zwaar woog. We lezen op blz. 70: "De Geest der genade overtuigt de mens dat hij eeuwig aan *de pijnen der hel* onderworpen zal zijn. Geliefden, ik word beschuldigd buitengewoon streng en onverdraagzaam verontrustend te zijn in mijn preken. Mensen die, naar ik geloof, nooit binnen deze muren geweest zijn om te luisteren, hebben verklaard dat het mijn gewoonte en mijn lust is de bedreigingen van de wet aan te kondigen. Ik moet zeggen, dat, als ik ook maar enigszins gedwaald heb, het geweest is in het niet vaak en sterk genoeg uitweiden over dit onderwerp, en mijn reden daarvoor was, dat ik in mijn hart onvoldoende bewogen was met onsterfelijke zielen en dat ik niet voldoende beefde voor het Woord des Heeren, om over dit onderwerp uit te weiden." Ook de genade die is er in Christus voor de voornaamste der zondaren heeft hij getekend. We lezen op blz. 87 en 88: "Maar misschien zult u zeggen dat uw geval een uitzondering is, dat niemand zo

gezondigd heeft als u en dat het niet één, maar ontelbare boosheden zijn die u bezetten. Welnu, als u eens rustig uw zonden optelt, neem ik het voor mijn rekening om u aan te tonen dat er in Christus genade voor al uw zonden is. Is het de toorn van God, die u achtervolgt? In Christus is een verbergende tegen de wind en een schuilplaats tegen de vloed (Jes. 32:1). Is het de vloek van een verbroken verbond die u drukt? Christus heeft ons verlost van de vloek der wet. Zijn het de eisen van een heilige wet die u beroeren? In Christus is de wet volmaakt gehoorzaamd, want: 'Dit zal Zijn Naam zijn waarmee men Hem noemen zal: 'De

HEERE, onze gerechtigheid' (Jer. 23:6). Is het de macht van de zonde die u kwelt? In Jezus Christus wordt u van deze vijand bevrijd: 'Indien dan de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zo zult ge waarlijk vrij zijn' (Joh. 8:36). Zijn het de verzoeken van de satan die u overstelpen? In Christus is de overwinning over hem te vinden: 'De God des vredes zal de satan haast onder uw voeten verpletteren' (Rom. 16:20). Zijn het de zorgen, de ijdelheden of de bespottingen van de wereld die u afleiden? 'Wie is het die de wereld overwint, dan die gelooft dat Jezus de Zoon van God is? (1 Joh. 5:5). Is het geestelijke duisternis die u

overstelt? In Christus is het Licht te vinden. 'Ik ben het Licht der wereld.' (Joh. 8:12). Is het geestelijke dodigheid die u schrik aanjaagt? In Christus is het leven. 'Ik ben de Opstanding en het Leven' (Joh. 11:25). Is het de vreze des doods die u aangrijpt? 'Overmits dan de kinderen des vleses en bloeds deelachtig zijn, zo is Hij ook desgelijks derzelve deelachtig geworden, opdat Hij door den dood te niet doen zou dengene, die het geweld des doods had, dat is, den duivel' (Hebr. 2:14). Bent u een en al verkeerdheid? De Heere Jezus heeft alle genade. Hebt u niets? Christus heeft alles. Bent u totaal hulpeloos? Christus is algevoegzaam. Hij zegt tot iedere arme ziel in nood, hoe groot de nood ook is: 'Mijn genade is u genoeg' (Kor. 12:9). Vele behatenswaardige zaken staan in de preken van Anderson opgetekend. Moge de Heere de lezing ervan zegenen en rijk werken door de Geest der genade en der gebeden.

Op Deo volente zaterdag 25 september hopen we voor de vijfde keer de jaarlijkse hymnavond te houden in de Grote Kerk van Vianen. Aanvang half acht.

Dit keer staan er hymns van William Cowper en John Newton op het programma die Ds. P. den Butter uit Middelharnis zal inleiden.

Het is wel nodig dat de melodieën van tevoren geoefend worden, maar we hebben inmiddels ervaren dat dit bij vroegtijdige aankondiging goed gaat. We hopen, evenals voorgaande jaren, op een goede avond.

Het programma is als volgt:

1. Jesus, where'er Thy people meet	tune: Wareham L.M.
2. 'T is a point I long to know	tune: St. Bees 77.77
3. In evil long I took delight	tune: Dalehurst C.M.
4. Behold the throne of grace!	tune: Augustine S.M.
5. One there is, above all others	tune: Gounod 87.87.77
6. Sometimes a light surprises	tune: Offertorium 76.76.D
7. 'T is my happiness below	tune: Monkland 77.77
8. Though troubles assail
and dangers affright	tune: Willingdon 10.10.11.11
9. Let us love, and sing, and wonder	tune: All saints 87.87.77
10. Now may He who from the dead	tune: Lytham 77.77
11. May the grace of Christ, our Saviour	tune: All for Jesus 87.87

De tekst met de muziek is telefonisch aan te vragen bij Familie Den Ouden, Tel. 0184-682757
Of per email: ndenoudensr@rdnet.nl

Appartementen voor 55+-ers bij de SGZZH

Binnen onze serviceflats Avondrust en Rehoboth te Rotterdam zijn comfortabele 2- en 3-kamer appartementen te huur. In de serviceflats wordt thuiszorg geboden door Agathos Thuiszorg. Deze zorg sluit goed aan bij onze Christelijke identiteit. TV-bezit wordt niet op prijs gesteld.

Voor bezichtiging en nadere inlichtingen kunt u bellen met familie A. van der Giessen (Avondrust 010-4829028) of mevrouw G. van Rijs (Rehoboth 010-4209806).

Zij staan u graag te woord!

Korting

10% korting bij 2e reservering binnen een jaar. Korting wordt berekend op boeking(en) buiten schoolvakanties.

Oosterend - Texel Rust en ruimte, vakantie in eigen sfeer, alle jaargetijden

Ruimgelegen en vrijstaande 6/8 pers.
bungalows; 4/6 pers. stacaravans.
Ook bungalows met cv.

Op Texel zijn veel bezienswaardigheden.
Maak gebruik van de conversatiezaal.
Doe mee aan diverse (dag)activiteiten.

Met familie of vrienden tijdens uw
jubileum samen er even tussenuit.

Op het park
Vrijstaand

Bel voor meer informatie of onze gratis
brochure met foto's. Deelweten zijn ook
mogelijk (al vanaf € 110,-).

Nieuwe bungalow

Meer informatie of reserveren? Bel 0222 31 83 91

TE KOOP GEVRAAGD

Theologische boeken
oude en nieuwe druk

Tel. 0577-401065

Voor info bel:

0416 - 692 787
of
0341 - 425 712

Reformatrice Vereniging van
Ongewild Kinderloze Echtparen

Te koop gevraagd

THEOLOGISCHE
en

AANVERWANTE BOEKEN.

Antiquariaat Den Hertog/
G.J. Zwoferink,
tel. zaak: 030-6346681